

UCHWAŁA NR III.39.2024
RADY MIASTA JASTRZĘBIE-ZDRÓJ

z dnia 21 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Jastrzębie-Zdrój do 2030 roku

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 5 i art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.), art. 2 ust 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2123), art. 9 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1608) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2840)

Rada Miasta Jastrzębie-Zdrój
uchwała

§ 1. Przyjąć Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Jastrzębie-Zdrój do 2030 roku, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Jastrzębie-Zdrój.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta

Piotr Szereda

Załącznik do uchwały Nr III.39.2024
Rady Miasta Jastrzębie-Zdrój
z dnia 21 marca 2024 r.

**Program
Ochrony Zdrowia Psychicznego
dla Miasta Jastrzębie-Zdrój
do roku 2030**

**Jastrzębie-Zdrój
2024 rok**

1. WPROWADZENIE

Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa, w tym organów administracji rządowej, samorządowej oraz instytucji do tego powołanych. Zdrowie psychiczne zazwyczaj definiuje się jako dobrostan, w którym jednostka realizuje swoje możliwości i potrafi poradzić sobie z różnorodnymi sytuacjami życiowymi, jak również jest w stanie uczestniczyć w życiu społecznym oraz produktywnie pracować. Dobrostan taki obejmuje emocjonalne, psychologiczne i społeczne dobre samopoczucie i zakłada przeżywanie pozytywnych uczuć (np. szczęście, satysfakcja), posiadanie pozytywnych postaw wobec własnych obowiązków i wobec innych ludzi oraz pozytywne funkcjonowanie (np. integracja społeczna, aktualizacja i spójność).

Zgodnie z danymi Światowej Organizacji Zdrowia blisko miliard ludzi na świecie doświadcza zaburzeń psychicznych. Średnio co 40 sekund jedna osoba na świecie traci życie w wyniku zamachu samobójczego. Od lat eksperci wskazują na wyzwanie dla zdrowia publicznego, jakim jest ochrona zdrowia psychicznego. Problem zaburzeń i chorób psychicznych stał się szczególnie istotny w ostatnich latach. Do wzrostu rozpowszechnienia problemów psychicznych przyczyniła się epidemia COVID-19 oraz konieczność czasowego wprowadzenia związanych z nią ograniczeń. Obecnie kolejnym wyzwaniem są negatywne konsekwencje dla zdrowia psychicznego wojny toczącej się w Ukrainie oraz konieczność zapewnienia właściwego wsparcia dla osób dotkniętych tym konfliktem.

Badania obserwacyjne z wykorzystaniem zweryfikowanych narzędzi pomiarowych i raportowania danych dotyczących problemów ze zdrowiem psychicznym w okresie pandemii obejmujące 398 771 uczestników z populacji ogólnej pokazały znaczne zróżnicowanie wskaźników ich rozpowszechnienia w różnych krajach i regionach.. Nie ulega jednak wątpliwości, że częstość występowania zaburzeń psychicznych była wyższa niż przed wybuchem epidemii COVID-19. Globalnie częstość występowania depresji wyniosła 28,0%, objawy lęku zgłaszało 26,9% badanych, a 24,1% zgłaszało objawy typowe dla stresu pourazowego, 36,5% zgłaszało objawy przewlekłego stresu, a 50,0% obciążenie psychologiczne (dystres). Zaburzenia snu zgłaszało aż 27,6% badanych.

Mając na uwadze rozmiar i dynamikę problemów zdrowia psychicznego zostało opracowanych szereg dokumentów strategicznych, m.in. przez Światową Organizację Zdrowia (WHO), Unię Europejską, a także Polskę, w których określone zostały cele, zadania i modele opieki psychiatrycznej.

Obowiązująca ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących ochrony zdrowia psychicznego, w szczególności:

- Promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,
- Zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- Kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji

Jednym z narzędzi do realizacji powyższych zadań jest Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, ustanowiony Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r.

1. Cele główne Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, to:

- 1) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb;
- 2) prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

2. Cele szczegółowe Programu:

1) w zakresie zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb:

- a) upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej,
- b) upowszechnienie nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży opartego o trzy poziomy referencyjne,
- c) upowszechnianie i zapewnienie dostępu do specjalistycznych programów terapeutycznych oraz procedur diagnostycznych,
- d) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
- e) aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi,
- f) skoordynowanie dostępnych form opieki i wsparcia,
- g) udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom,
- h) opracowanie i wdrożenie nowego, zintegrowanego i kompleksowego modelu opieki nad osobami uzależnionymi i ich bliskimi,
- i) upowszechnienie rekomendowanych założeń do programów terapeutycznych dla dzieci i młodzieży problemowo korzystających z nowych technologii cyfrowych,
- j) opracowanie we współpracy z towarzystwami naukowymi właściwymi w sprawach uzależnień oraz z podmiotami zrzeszającymi psychoterapeutów uzależnień, standardów lub rekomendacji postępowania medycznego, psychologicznego i psychoterapeutycznego w podmiotach prowadzących działalność leczniczą w zakresie leczenia uzależnień;

2) w zakresie prowadzenia działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi:

- a) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących przedstawiania wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi w mediach,
- b) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących konieczności respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi.

3. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, szczegółowo określa zadania dla poszczególnych podmiotów, w tym samorządów powiatowych- miast na prawach powiatu.

Cel główny: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.

Cel szczegółowy: 1a upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej.

Zadania:

1) opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju Centrum Zdrowia Psychicznego oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie lub gminie;

2) utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w Programie.

Wskaźnik monitorujący: odsetek placówek biorących udział w Programie w okresie roku.

Cel szczegółowy: 1d upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.

Zadania:

1) aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej;

2) wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

3) zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie.

Cel szczegółowy: 1e aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zadania:

- 1) zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy.

Cel szczegółowy: 1f skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.

Zadania:

- 1) powołanie lub kontynuacja działania lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu; skład zespołu ustala się w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu powiatu lub gminy, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony *zdrowia psychicznego*, pozarządowych organizacji samopomocowych; zarząd powiatu zapewni działaniom zespołu niezbędną pomoc administracyjną;
- 2) opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń;
- 3) realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony *zdrowia psychicznego*;
- 4) przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w postaci papierowej lub elektronicznej).

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, szczegółowo określa również zadania dla Jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności: udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom.

Zadania:

- 1) zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin, nauczycieli;
- 2) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty.

Spełniając wymóg Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, ustanowionego Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. Prezydent Miasta Jastrzębie-Zdrój Zarządzeniem powołał Zespół koordynujący realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Jastrzębie-Zdrój. W skład Zespołu koordynującego wchodzi przedstawiciele Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, podmiotów leczniczych realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, oraz systemu oświaty. Do zadań Zespołu należy: opracowanie, koordynowanie i monitorowanie Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Jastrzębie-Zdrój.

2. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Jastrzębie-Zdrój do 2030 roku (**zwanym dalej: Program**) jest dokumentem strategicznym określającym kierunki działań w zakresie ograniczenia występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego lokalnej społeczności oraz poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi, jak również ich bliskiego otoczenia. Program zakłada szereg działań edukacyjno-promocyjnych kierowanych do wszystkich mieszkańców, których głównym celem będzie pogłębienie wiedzy o zdrowiu psychicznym oraz zapobieganie stygmatyzacji osób i rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi. Stygmatyzacja należy do podstawowych przeszkód jakie trzeba pokonać, jeśli ma się promować integrację społeczną, wzmacniać więzi społeczne oraz wpływać na poprawę zdrowia psychicznego.

Program powiązany jest z innymi przyjętymi przez Radę Miasta Jastrzębie-Zdrój dokumentami strategicznymi i programami realizowanymi na terenie Miasta, których cele i zadania obejmują m.in. problematykę wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi. Do dokumentów tych zaliczyć można głównie:

- a) Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, który obowiązywał do roku 2022.
- b) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2024 rok.
- c) Strategia polityki zdrowotnej dla mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój na lata 2021-2025.
- d) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Jastrzębie-Zdrój na lata 2021-2027.
- e) Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Jastrzębie – Zdrój na lata 2022-2026.

Aby nie powielać zadań dotyczących ochrony zdrowia psychicznego zawartych w wyżej wymienionych programach, realizacja Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Jastrzębie-Zdrój do 2023 r. skupi się wyłącznie na wykonaniu zadań nałożonych na samorząd miasta a wymienionych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 i Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.

2.1. Diagnoza i epidemiologia zaburzeń psychicznych wśród mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój.

1) Uwarunkowania demograficzne

Liczba mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła 78 166. W populacji mieszkańców przeważają kobiety, co w połączeniu z mniejszą śmiertelnością kobiet niż mężczyzn wpływa na wysokość współczynnika feminizacji.

Statystyka stałych mieszkańców wg wieku i płci

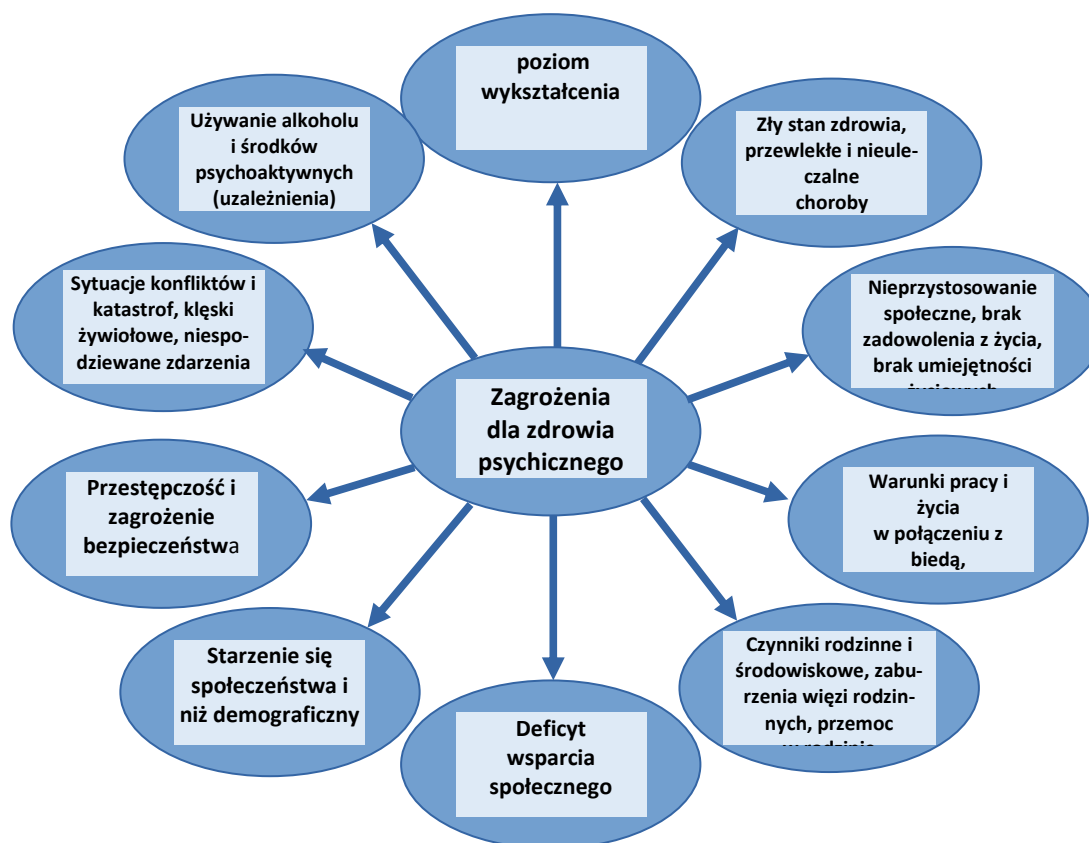
Mężczyźni (M)		Kobiety (K)	
Wiek	Liczba	Wiek	Liczba
0-2	797	0-2	741
3	342	3	344
4-5	688	4-5	685
6	423	6	371
7	368	7	350
8-12	1995	8-12	1808
13-15	1338	13-15	1346
16-17	843	16-17	817
18	392	18	363
19-20	778	19-20	691
21-40	9594	21-40	9397
41-60	10933	41-60	11377
61-64	2269	61-64	2448
65-70	1809	65-70	2523
71-81	3570	71-81	5587
> 81	1181	> 81	1998
Suma (M)	37320	Suma (K)	40846
Razem (M+K)		78166	

Źródło: dane Wydziału Spraw Obywatelskich i Komunikacji UM Jastrzębie-Zdrój.

Struktura wiekowa mieszkańców zmienia się poprzez systematyczny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem narastającym i coraz bardziej odczuwalnym.

2) Charakterystyka zdrowia psychicznego w ujęciu lokalnym

Do potencjalnych i realnych zagrożeń dla zdrowia psychicznego zaliczyć można czynniki zobrażowane w poniższym schemacie.



3) Epidemiologia problemów i zaburzeń psychicznych wśród mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój.

Szacuje się, że statystycznie co czwarta osoba miała lub będzie mieć problemy ze zdrowiem psychicznym, dlatego tak istotne jest przeciwdziałanie niekorzystnej sytuacji epidemiologicznej, polegającej na wysokim obciążeniu populacji skutkami zdrowotnymi, społecznymi i ekonomicznymi wywołanymi przez choroby i zaburzenia psychiczne.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, mówiąc o osobach z zaburzeniami psychicznymi mamy na myśli osoby:

- chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- upośledzone umysłowo,
- wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczone są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki, niezbędnych do życia społecznego i w środowisku rodzinnym

Podstawowym wskaźnikiem stanu zdrowia psychicznego Polaków jest rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych rejestrowanych w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej. W ciągu ostatnich lat wskaźnik rejestrowanego rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych w opiece ambulatoryjnej i opiece stacjonarnej systematycznie wzrasta. Bardziej niż wskaźniki rozpowszechniania w badanym okresie, rosły wskaźniki zapadalności (tzn. zgłaszających się po raz pierwszy do leczenia w danym roku).

Dla zobrazowania skali problemu przedstawiamy dane ze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, Wydziału Zdrowia- Oddział Analiz i Statystyki Medycznej, zawarte w raporcie o stanie zdrowia mieszkańców województwa Śląskiego za rok 2022 – Zdrowie mieszkańców w liczbach -zdrowie psychiczne.

CHORZY (OSOBY) LECZENI Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI (BEZ UZALEŻNIENI) W JEDNOSTKACH PSYCHIATRYCZNE OPIEKI AMBULATORYJNEJ W POWIATACH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Wyszczególnienie	Leczeni ogółem						Leczeni po raz pierwszy					
	Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności			Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
ŚLĄSKIE	161371	183758	196891	3592,1	4123,9	4529,7	27342	30229	27496	606,5	675,9	630,6
Powiat będziński	4524	5645	5904	3072,1	3865,1	4059,7	1264	1368	911	855,1	933,6	624,4
Powiat bielski	1646	1953	1774	989,5	1173,0	1069,7	327	393	326	196,7	236,2	196,7
Powiat bieruńsko-lędzki	16	974	409	26,7	1623,6	686,6	4	40	29	6,7	66,8	48,7
Powiat cieszyński	3766	3867	4205	2121,3	2188,8	2394,9	313	335	471	175,8	189,2	267,9
Powiat częstochowski	1431	965	632	1067,1	724,1	478,8	79	89	72	58,8	66,6	54,5
Powiat gliwicki	2714	2853	3324	2351,5	2480,4	2935,8	376	385	511	325,4	334,2	451,3
Powiat kłobucki	981	1406	1053	1163,3	1678,9	1277,1	134	186	102	158,6	221,5	123,6
Powiat lubliniecki	3643	3820	4087	4786,6	5045,0	5437,9	496	438	377	649,8	577,6	501,2
Powiat mikołowski	3960	3034	2421	3991,9	3054,6	2430,7	351	214	178	353,8	215,6	178,7
Powiat myszkowski	5373	5552	5900	7622,8	7960,0	8669,6	664	656	630	939,1	935,7	922,4
Powiat pszczyński	1007	1028	1153	900,6	920,1	1039,1	227	213	270	203,3	190,6	243,5
Powiat raciborski	4171	4178	4363	3883,3	3924,3	4364,1	676	466	496	626,4	435,6	494,0
Powiat rybnicki	734	790	860	939,0	1012,5	1119,6	121	126	116	154,7	161,4	151,0
Powiat tarnogórski	6353	7422	8969	4512,7	5266,0	6442,3	1441	1419	1884	1023,4	1007,9	1353,5
Powiat wodzisławski	2280	2421	2816	1456,1	1556,9	1863,3	405	406	322	258,1	260,3	212,6
Powiat zawierciański	4213	4400	4338	3611,0	3812,4	3846,6	502	563	456	428,6	485,5	402,9
Powiat żywiecki	2510	2631	3086	1649,2	1738,2	2065,1	230	265	319	150,9	174,7	213,5
M. Bielsko-Biała	11642	13307	12734	6858,1	7905,8	7635,9	1964	2215	1564	1153,2	1311,9	933,7
M. Bytom	1602	2058	2524	981,3	1277,2	1687,4	229	311	336	139,3	191,7	223,1
M. Chorzów	2392	2773	3016	2238,7	2625,3	2959,4	411	550	411	382,5	517,5	400,7
M. Częstochowa	11285	12258	13046	5187,8	5718,9	6263,6	1976	2148	1556	901,1	994,9	743,1
M. Dąbrowa Górnicza	3299	3711	3892	2789,0	3172,6	3391,3	608	652	561	511,4	554,8	486,5
M. Gliwice	12902	14003	17264	7287,2	7997,1	10094,5	2386	2305	2425	1339,1	1309,6	1410,7
M. Jastrzębie Zdrój	5393	5994	6774	6125,8	6918,9	8147,8	883	871	794	998,6	997,5	951,2
M. Jaworzno	3010	2666	2206	3330,8	2983,8	2519,6	247	341	314	272,1	379,6	357,5
M. Katowice	21699	25855	32370	7468,2	9010,0	11552,9	4355	5125	5394	1492,6	1772,4	1916,7
M. Mysłowice	1588	1696	1709	2129,9	2289,3	2385,4	327	314	179	438,3	422,0	249,1
M. Piekary Śląskie	1715	2133	2156	3135,2	3933,5	4135,3	229	310	283	417,4	569,1	540,1
M. Ruda Śląska	6049	6309	6764	4434,0	4673,1	5142,5	773	836	578	564,1	616,1	437,7
M. Rybnik	5083	7599	8426	3706,8	5587,7	6395,7	960	1520	1356	696,8	1113,8	1025,2
M. Siemianowice Śląskie	2804	2613	2838	4231,2	3978,1	4441,9	528	473	345	792,9	718,4	537,9
M. Sosnowiec	7108	9422	7654	3597,4	4836,3	4045,9	1206	1292	988	606,0	659,3	518,9
M. Świętochłowice	1216	1536	1571	2476,2	3162,0	3430,5	111	200	170	224,9	409,7	369,8
M. Tychy	5246	6647	6801	4134,9	5284,6	5524,6	811	1074	1058	637,0	851,1	856,3
M. Zabrze	5802	7156	6031	3394,5	4235,7	3880,2	1267	1332	845	738,0	784,3	541,4
M. Żory	2214	3083	3821	3523,0	4905,5	6181,1	461	798	869	735,6	1270,4	1405,4

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania na formularzu MZ-15 "Roczne sprawozdanie z działalności jednostki lecznictwa ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych.

CHORZY (OSOBY) LECZENI Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI SPOWODOWANYMI UŻYWANIEM ALKOHOLU W JEDNOSTKACH PSYCHIATRYCZNEJ OPIEKI AMBULATORYJNEJ W POWIATACH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Wyszczególnienie	Leczeni ogółem						Leczeni po raz pierwszy					
	Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności			Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
ŚLĄSKIE	19001	20570	21697	423,0	461,6	499,2	3651	3784	2977	217,6	81,0	68,3
Powiat będziński	428	537	469	290,6	367,7	322,5	69	76	37	176,8	46,7	25,4
Powiat bielski	275	298	348	165,3	179,0	209,8	63	75	66	112,6	37,9	39,8
Powiat bieruńsko-lędzki	76	100	91	127,0	166,7	152,8	21	19	27	82,5	35,1	45,3
Powiat cieszyński	671	671	958	378,0	379,8	545,6	98	105	136	348,6	55,1	77,3
Powiat częstochowski	164	154	62	122,3	115,6	47,0	11	11	10	11,2	8,2	7,6
Powiat gliwicki	42	51	58	36,4	44,3	51,2	9	14	13	13,1	7,8	11,5
Powiat kłobucki	207	179	272	245,5	213,7	329,9	45	34	39	685,9	53,3	47,3
Powiat lubliniecki	123	147	159	161,6	194,1	211,6	25	29	21	15,6	32,8	27,9
Powiat mikołowski	131	186	185	132,1	187,3	185,7	13	28	25	94,7	13,1	25,1
Powiat myszkowski	814	766	723	1154,8	1098,2	1062,4	87	48	42	265,8	123,0	61,5
Powiat pszczyński	374	384	451	334,5	343,7	406,5	78	70	68	64,6	69,8	61,3
Powiat raciborski	100	130	110	93,1	122,1	110,0	21	23	29	185,7	19,5	28,9
Powiat rybnicki	4	7	7	5,1	9,0	9,1	1	2	2	-	1,3	2,6
Powiat tarnogórski	734	850	846	521,4	603,1	607,7	160	180	122	135,8	113,6	87,6
Powiat wodzisławski	732	966	1063	467,5	621,2	703,4	146	173	142	340,1	93,0	93,8
Powiat zawierciański	471	528	568	403,7	457,5	503,7	59	53	54	149,5	50,4	47,7
Powiat żywiecki	488	584	556	320,6	385,8	372,1	110	110	75	219,1	72,2	50,2
M. Bielsko-Biała	1298	1307	1354	764,6	776,5	811,9	263	276	195	444,7	154,4	116,4
M. Bytom	241	288	326	147,6	178,7	217,9	44	41	60	200,3	26,8	39,8
M. Chorzów	580	538	452	542,8	509,3	443,5	165	167	71	304	153,6	69,2
M. Częstochowa	2486	2351	2741	1142,8	1096,8	1316,0	526	478	326	142	239,9	155,7
M. Dąbrowa Górnicza	788	849	1017	666,2	725,8	886,2	186	203	159	279	156,4	137,9
M. Gliwice	774	631	519	437,2	360,4	303,5	126	105	94	278	70,7	54,7
M. Jastrzębie Zdrój	568	632	724	645,2	729,5	870,8	124	135	112	354	140,2	134,2
M. Jaworzno	470	303	367	520,1	339,1	419,2	50	42	48	256	55,1	54,6
M. Katowice	1101	1408	1790	378,9	490,7	638,9	232	279	278	268,4	79,5	98,8
M. Mysłowice	354	399	379	474,8	538,6	529,0	56	58	48	599	75,1	66,8
M. Piekary Śląskie	31	34	27	56,7	62,7	51,8	4	3	6	91	7,3	11,5
M. Ruda Śląska	525	576	585	384,8	426,6	444,8	122	126	73	331,0	89,0	55,3
M. Rybnik	482	780	823	351,5	573,6	624,7	108	174	180	63,0	78,4	136,1
M. Siemianowice Śląskie	389	373	373	587,0	567,9	583,8	100	81	33	305,2	150,2	51,5
M. Sosnowiec	826	985	580	418,0	505,6	306,6	118	125	49	115,4	59,3	25,7
M. Świętochłowice	494	587	623	1006	1208,4	1360,4	109	140	88	181,6	220,8	191,4
M. Tychy	589	695	679	464,3	552,5	551,6	95	96	67	188,5	74,6	54,2
M. Zabrze	1073	1202	1316	627,8	711,5	846,7	187	180	170	274,9	108,9	108,9
M. Żory	98	94	96	155,9	149,6	155,3	20	25	12	127,4	31,9	19,4

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania na formularzu MZ-15 "Roczne sprawozdanie z działalności jednostki lecznictwa ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych"

CHORZY (OSOBY) LECZENI Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI SPOWODOWANYMI UŻYWANIEM SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH W JEDNOSTKACH PSY-

CHIATRYCZNEJ OPIEKI AMBULATORYJNEJ W POWIATACH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Wyszczególnienie	Leczeni ogółem						Leczeni po raz pierwszy					
	Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności			Liczby bezwzględne			Współczynnik na 100 tys. ludności		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
ŚLĄSKIE	4505	5599	6545	100,3	125,7	150,6	1068	1240	1387	23,7	27,7	31,8
Powiat będziński	89	121	87	60,4	82,8	59,8	28	17	10	18,9	11,6	6,9
Powiat bielski	105	127	148	63,1	76,3	89,2	24	33	35	14,4	19,8	21,1
Powiat bieruńsko-lędzki	-	55	16	-	91,7	26,9	-	3	4	-	5,0	6,7
Powiat cieszyński	60	64	46	33,8	36,2	26,2	15	18	11	8,4	10,2	6,3
Powiat częstochowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Powiat gliwicki	40	47	46	34,7	40,9	40,6	4	13	11	3,5	11,3	9,7
Powiat kłobucki	-	-	7	-	-	8,5	-	-	1	-	-	1,2
Powiat lubliniecki	22	27	31	28,9	35,7	41,2	6	4	6	7,9	5,3	8,0
Powiat mikołowski	24	10	32	24,2	10,1	32,1	7	1	28	7,1	1,0	28,1
Powiat myszkowski	1	5	3	1,4	7,2	4,4	1	1	-	1,4	1,4	-
Powiat pszczyński	39	40	60	34,9	35,8	54,1	9	11	12	8,1	9,8	10,8
Powiat raciborski	72	64	84	67,0	60,1	84,0	16	12	13	14,8	11,2	12,9
Powiat rybnicki	4	2	3	5,1	2,6	3,9	1	-	-	1,3	-	-
Powiat tarnogórski	139	176	168	98,7	124,9	120,7	42	51	39	29,8	36,2	28,0
Powiat wodzisławski	80	100	121	51,1	64,3	80,1	20	26	21	12,7	16,7	13,9
Powiat zawierciański	17	27	43	14,6	23,4	38,1	4	5	11	3,4	4,3	9,7
Powiat żywiecki	110	143	138	72,3	94,5	92,3	23	29	18	15,1	19,1	12,0
M. Bielsko-Biała	658	763	1023	387,6	453,3	613,4	183	134	111	107,5	79,4	66,3
M. Bytom	27	27	36	16,5	16,8	24,1	4	7	11	2,4	4,3	7,3
M. Chorzów	215	219	263	201,2	207,3	258,1	22	25	22	20,5	23,5	21,5
M. Częstochowa	483	549	554	222,0	256,1	266,0	108	109	87	49,3	50,5	41,5
M. Dąbrowa Górnicza	9	23	52	7,6	19,7	45,3	3	11	11	2,5	9,4	9,5
M. Gliwice	355	330	664	200,5	188,5	388,3	100	76	351	56,1	43,2	204,2
M. Jastrzębie Zdrój	210	247	222	238,5	285,1	267,0	48	56	34	54,3	64,1	40,7
M. Jaworzno	1	6	13	1,1	6,7	14,8	1	3	7	1,1	3,3	8,0
M. Katowice	499	827	952	171,7	288,2	339,8	146	219	203	50,0	75,7	72,1
M. Mysłowice	73	81	91	97,9	109,3	127,0	15	26	16	20,1	34,9	22,3
M. Piekary Śląskie	1	13	4	1,8	24,0	7,7	-	3	1	-	5,5	1,9
M. Ruda Śląska	67	75	111	49,1	55,6	84,4	23	18	28	16,8	13,3	21,2
M. Rybnik	186	294	322	135,6	216,2	244,4	38	69	66	27,6	50,6	49,9
M. Siemianowice Śląskie	129	139	139	194,7	211,6	217,6	24	26	15	36,0	39,5	23,4
M. Sosnowiec	68	126	88	34,4	64,7	46,5	16	28	12	8,0	14,3	6,3
M. Świętochłowice	70	87	108	142,5	179,1	235,8	12	21	23	24,3	43,0	50,0
M. Tychy	189	220	261	149,0	174,9	212,0	29	43	44	22,8	34,1	35,6
M. Zabrze	436	544	572	255,1	322,0	368,0	88	133	118	51,3	78,3	75,6
M. Żory	27	21	37	43,0	33,4	59,9	8	9	7	12,8	14,3	11,3

Źródło : Opracowano na podstawie sprawozdania na formularzu MZ-15 "Roczne sprawozdanie z działalności jednostki leczenia ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych".

Skalę problemu zaburzeń psychicznych wśród mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój obrazuje tabela, w której porównano liczbę zachorowań na tle ogólnych danych dla województwa śląskiego.

A. Zaburzenia psychiczne (bez uzależnień)						
Wyszczególnienie	2020		2021		2022	
	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności
Śląskie						
Leczeni ogółem	161371	3592,1	183758	4123,9	196891	4529,7
w tym: po raz pierwszy	27342	606,5	27496	675,9	30229	630,6
Jastrzębie-Zdrój						
Leczeni ogółem	5393	6918,9	5994	6125,8	6774	8147,8
w tym: po raz pierwszy	883	998,6	871	997,5	794	951,2
B. Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu						
Wyszczególnienie	2020		2021		2022	
	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności
Śląskie						
Leczeni ogółem	19001	423,0	20570	461,6	21697	499,2
w tym: po raz pierwszy	3651	217,6	3784	81,0	2977	68,3
Jastrzębie-Zdrój						
Leczeni ogółem	568	645,2	632	729,5	724	870,8
w tym: po raz pierwszy	124	354,0	135	140,2	112	134,2
C. Zaburzenia spowodowane używaniem środków psychoaktywnych						
Wyszczególnienie	2020		2021		2022	
	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności	Liczby bezwzględne	Wskaźnik na 10 000 ludności
Śląskie						
Leczeni ogółem	4505	100,3	5599	125,7	6545	150,6
w tym: po raz pierwszy	1068	23,7	1240	27,7	1387	31,8
Jastrzębie-Zdrój						
Leczeni ogółem	210	238,5	247	285,1	222	267,0
w tym: po raz pierwszy	48	54,3	56	64,1	34	40,7

Źródło : Opracowano na podstawie sprawozdania na formularzu MZ-15 "Roczne sprawozdanie z działalności jednostki leczenia ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych".

Zobrazowane statystyki ujawniają bardzo niekorzystną dla naszego miasta tendencję. Zarówno liczba leczonych po raz pierwszych jak i leczonych ogółem mieszkańców miasta, z powodu zaburzeń psychicznych, spożywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych znacznie przekracza średnią dla całego województwa.

4) Ilość i rodzaj zachorowań odnotowanych w ambulatoryjnej opiece psychiatryczno-psychologicznej na terenie miasta Jastrzębie-Zdrój.

W naszym mieście funkcjonują trzy podmioty lecznicze udzielające świadczeń zdrowotnych w rodzaju ambulatoryjna opieka psychiatryczna.

a) Niepubliczny Zakład Opieki Psychiatryczno-Psychologicznej „VARIUSMED” S.C. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, ul. Wrocławska 12.

W/w podmiot nie przedstawił danych statystycznych za okres 2027-2022.

b) Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „NEURO-MED” Centrum Leczenia Nerwic Depresji i Uzależnień z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, ul. Dębowa 20.

Z powodu zaburzeń i problemów psychicznych w Niepublicznym Specjalistycznym Zakładzie Opieki „NEURO-MED” Centrum Leczenia Nerwic Depresji i Uzależnień, w latach 2017-2022 udzielono 396 309 porad, w tym 279 134 mieszkańcom miasta Jastrzębie-Zdrój.

Ilość i charakterystykę schorzeń prezentuje poniższa tabela.

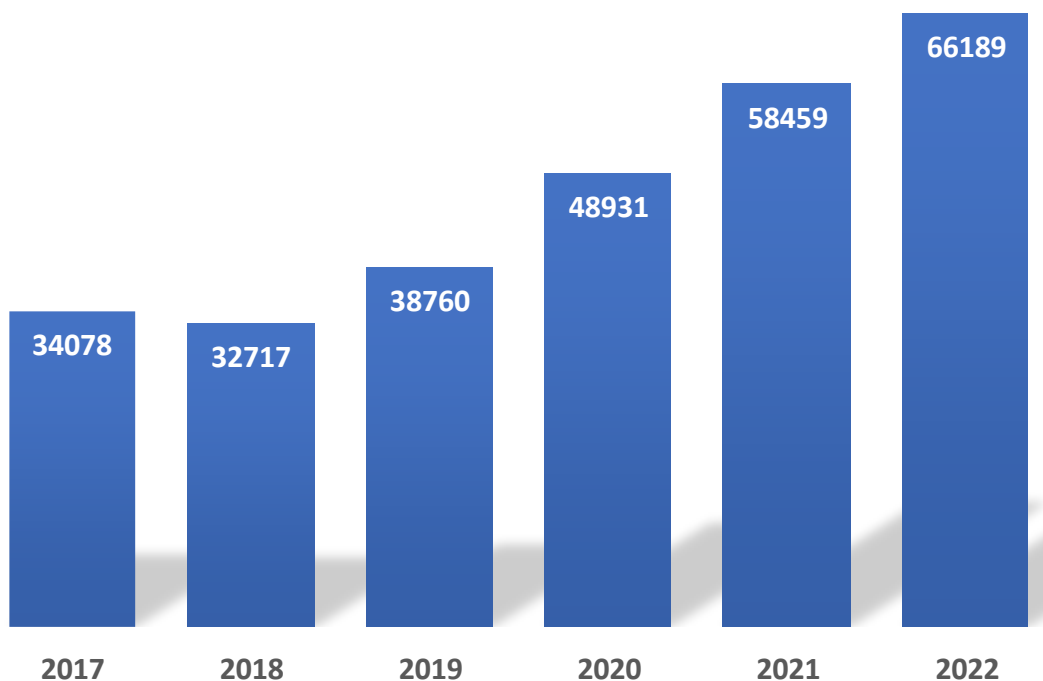
Statystyka dotycząca liczbie udzielonych porad przez NS ZOZ NEURO-MED. Centrum Terapii Nerwic, Depresji i Uzależnień Sp. z o.o. w latach 2017-2022

ROK	MIESZKAŃCY JASTRZĘBIA-ZDROJU	OGÓŁEM PACJENCI
2017	34078	49729
2018	32717	48395
2019	38760	54905
2020	48931	68263
2021	58459	83116
2022	66189	91901
Łącznie	279 134	396 309

Źródło: pismo nr L.dz.K2/08/2023 - Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „NEURO-MED” Centrum Leczenia Nerwic Depresji i Uzależnień.

Z obserwacji w/w podmiotu leczniczego wynika, iż w ostatnich latach stale wzrasta zapadalność na choroby psychiczne, wśród których prym wiodą depresja, zaburzenia lękowe, oraz skokowy wzrost uzależnień behawioralnych w szczególności związanych między innymi z używaniem nowych technologii (komórka, komputer). Bezsprzecznie przyczyniły się do tego ostatnie wydarzenia jak pandemia COVID-19; wojna za naszą wschodnią granicą i związany z nią kryzys migracyjny, trudna sytuacja gospodarcza w Polsce w szczególności najwyższa w tym wieku inflacja.

**Statystyka dotycząca liczby udzielonych porad przez
NSZOZ NEURO-MED. Centrum Terapii Nerwic, Depresji
i Uzależnień Sp. z o.o. w latach 2017-2022**

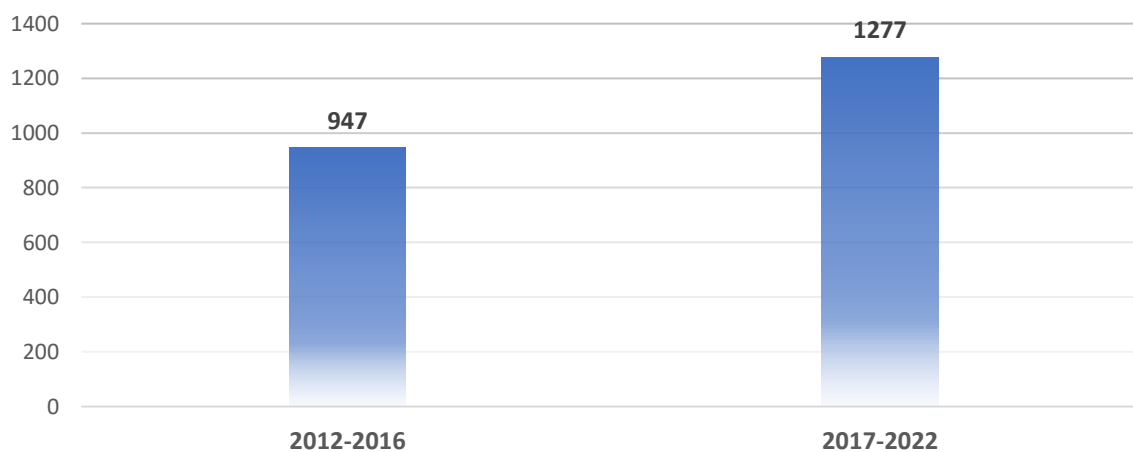


Opracowanie własne

c) Najczęściej występujące jednostki chorobowe wśród pacjentów zgłaszających się do poradni zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień funkcjonujących w NW ZOZ „Salus” Sp. z o.o., ul. Wrocławska 12 a, 44-335 Jastrzębie-Zdrój.

Po przeanalizowaniu przez w/w podmiot leczniczy świadczeń zdrowotnych udzielonych z podziałem na poszczególne rodzaje schorzeń, a w szczególności zaburzenia psychiczne widoczny jest wzrost liczby przyjętych pacjentów/mieszkańców miasta Jastrzębia-Zdroju. W latach 2017 – 2022 przyjęto 1277 pacjentów, dla porównania w latach 2012 – 2016 było 947 pacjentów. Wzrost ten, w ocenie podmiotu leczniczego spowodowany był panującą na świecie: pandemią, pracą i nauką zdalną. Obrazuje to poniższy wykres.

**NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCE JEDNOSTKI CHOROBOWE WŚRÓD
PACJENTÓW ZGŁASZAJĄCYCH SIĘ DO WSZYSTKICH PORADNI
„SALUS” SP. Z.O.O.**



Wykaz najczęściej leczonych stanów chorobowych w NW ZOZ „Salus” Sp. z o.o.

RODZAJE SCHOROZEŃ	LATA	
	2012-2016	2017-2022
F01 - Otepienie naczyniowe	15	12
F03 - Otepienie bliżej nie określone	27	14
F10.- Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu	44	40
F10.01 - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu (następstwa szkodliwego używania substancji)	26	53
F10.01 - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu (zespół uzależnienia)	390	524
F19.2 - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem wielu narkotyków i innych substancji psychoaktywnych (zespół uzależnienia)	22	73
F31 - Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	8	57
F32 - Epizod depresyjny	8	21
F33 - Zaburzenia depresyjne nawracające	16	19
F34 - Uporczywe zaburzenia nastroju [afektywne]	16	30
F41 - Inne zaburzenia lękowe	2	19
F43 - Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne	134	143
F43.2 - Zaburzenia adaptacyjne	94	136
F48 - Inne zaburzenia nerwicowe	95	44
F51 - Nieorganiczne zaburzenia snu	37	11
F63 - Zaburzenia nawyków i popędów	0	8
F71 - Upośledzenie umysłowe umiarkowanego stopnia	1	8
F80 - Specyficzne zaburzenia rozwoju mowy i języka	0	17
F91 - Zaburzenia zachowani	7	40
F92 - Mieszane zaburzenia zachowania i emocji	5	8
Razem	947	1277

d) Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju z siedzibą Jastrzębiu-Zdroju al. Jana Pawła II nr 7.

Statystykę pacjentów leczonych w Poradni Zdrowia Psychicznego, funkcjonującej w Szpitalu, obrazuje poniższa tabela.

Kod choroby	Rodzaj schorzenia	2017	2018
Organiczne zaburzenia psychiczne włącznie z zespołami objawowymi			
F00	Otepienie w chorobie Alzheimera	1	5
F01	Otepienie naczyniowe	10	16
F02	Otepienie w innych chorobach klasyfikowanych gdzie indziej	-	5
F03	Otepienie bliżej nieokreślone	9	1
F05	Majaczenie nie wywołane alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi	-	1
F06	Inne zaburzenia psych. spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną	159	194

F07	Zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu	44	46
Zaburzenia psychiczne i zachowania spowodowane używaniem środków psychoaktywnych			
F10	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu	15	4
F19	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane naprzemiennym przyjmowaniem innych środków psychoaktywnych	5	-
Schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii (schizotypowe) i urojeniowe			
F20	Schizofrenia	145	152
F21	Zaburzenie typu schizofrenii (schizotypowe)	2	2
F22	Uporczywe zaburzenia urojeniowe	26	44
F23	Ostre i przemijające zaburzenia psychotyczne	35	15
F25	Zaburzenia schizoafektywne	27	24
Zaburzenia nastroju (afektywne)			
F31	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	59	62
F32	Epizod depresyjny	77	125
F33	Zaburzenia depresyjne nawracające	200	271
F34	Uporczywe zaburzenia nastroju (afektywne)	12	10
F39	Zaburzenia nastroju (afektywne), nie określone	3	-
Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną (somatoform)			
F41	Inne zaburzenia lękowe	322	294
F42	Zaburzenia obsesyjno-kompulsywne (nerwica natręctw)	11	11
F43	Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne	236	83
F44	Zaburzenia dysocjacyjne (konwersyjne)	2	-
F45	Zaburzenia występujące pod postacią somatyczną	7	6
F48	Inne zaburzenia nerwicowe	7	9
Zaburzenia behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi			
F54	Czynniki psychologiczne i behawioralne związane z zaburzeniami lub chorobami klasyfikowanymi w innych rozdziałach	2	-
Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych			
F60	Specyficzne zaburzenia osobowości	76	72
Upośledzenie umysłowe			
F70	Upośledzenie umysłowe lekkie	27	13
F71	Upośledzenie umysłowe umiarkowane	1	2
Razem:		1520	1467

Zródło: Pismo DSM.0701.14.2023 z Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Jastrzębiu-Zdroju.

Dane pochodzą tylko z lat 2017 i 2018. Szpital w roku 2019 utracił kontrakt z NFZ na finansowanie świadczeń w zakresie poradni zdrowia psychicznego. Powyższe stało się powodem do zawieszenia działania poradni i wykreślenia jej z rejestru podmiotu leczniczego.

5) Ilość zachorowań odnotowanych w szpitalnej (zamkniętej) opiece psychiatryczno-psychologicznej wśród mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój.

Mieszkańcy miasta Jastrzębie-Zdrój w razie konieczności zostają poddani hospitalizacji w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej -Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych z siedzibą w Rybniku, ul. Gliwicka 3.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Dział Statystyki Medycznej w/w Szpitala w latach 2017-2022 w oddziałach psychiatrycznych oraz w Zakładzie Opiekuńczo- Leczniczym Psychiatrycznym leczonych było **ogółem 1743 pacjentów** z terenu miasta Jastrzębie-Zdrój.

Wykaz liczby mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój przyjętych do placówki w latach 2017-2022 z podziałem na poszczególne jednostki chorobowe przedstawia poniższa tabela.

ROK	ROZPOZNANIE	ODDZIAŁ PSYCHIATRYCZNY OGÓLNY	ODDZIAŁ PSYCHIATRII SĄDOWEJ	ODDZIAŁ PSYCHIATRYCZNY SĄDOWY O WZMOCNIONYM ZABEZPIECZENIU	ZAKŁAD/ODDZIAŁ OPIEKUŃCZO LECZNICZY PSYCHIATRYCZNY	ODDZIAŁ TERAPII UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLI	ODDZIAŁ REHABILITACJI PSYCHIATRYCZNEJ	ODDZIAŁ DZIENNY TERAPII OD ALKOHOLU	ODDZIAŁ PSYCHIATRYCZNY DZIENNY	ODDZIAŁ PSYCHIATRYCZNY DLA CHORYCH SOMATYCZNYCH	PORADNIA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	RAZEM
2017	FOO - FO9- Organiczne zaburzenia psychiczne	36	7	1	6	0	1	0	1	19	0	380
	F10 - F19 - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem środków psychoaktywnych	76	0	0	0	13	2	2	0	8	1	
	F20 – F29 Schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii i urojeniowe	78	2	0	8	0	3	0	3	8	1	
	F30 – F39 Zaburzenia nastroju – afektywne	36	0	0	0	0	1	0	0	1	4	
	F40 – F48 Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną	27	0	0	0	0	0	0	0	4	7	
	F50 – F59 Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	23	0	0	0	0	0	0	0	1	0	
2018	FOO - FO9- Organiczne zaburzenia psychiczne	27	5	0	8	0	3	0	0	12	0	326
	F10 - F19 - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem środków psychoak-	70	1	0	0	9	3	6	0	3	1	

	tywnych											
	F20 – F29 Schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii i urojeniowe	70	5	0	9	0	3	0	2	7	1	
	F30 – F39 Zaburzenia nastroju – afektywne	41	0	0	0	0	4	0	0	1	6	
	F40 – F48 Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną	13	0	0	0	0	0	0	2	0	3	
	F50 – F59 Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	10	0	0	0	0	0	0	0	1	0	
2019	FOO - FO9- Organiczne zaburzenia psychiczne	14	1	0	7	0	5	0	0	3	0	234
	F10 - F19 - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem środków psychoaktywnych	39	3	0	0	4	5	4	0	1	0	
	F20 – F29 Schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii i urojeniowe	52	8	0	6	0	4	0	1	2	3	
	F30 – F39 Zaburzenia nastroju – afektywne	22	0	0	0	0	3	0	0	2	3	
	F40 – F48 Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną	23	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
	F50 – F59 Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	16	0	0	0	0	1	0	0	0	0	
2020	FOO - FO9- Organiczne zaburzenia psychiczne	22	2	0	7	0	1	0	0	0	1	215
	F10 - F19 - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia	25	5	0	0	13	0	3	0	0	1	

	zachowania spowodowane używaniem środków psychoaktywnych											
	F20 – F29 Schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii i urojeniowe	57	8	0	5	0	8	0	0	0	1	
	F30 – F39 Zaburzenia nastroju – afektywne	23	0	0	0	0	2	0	1	0	1	
	F40 – F48 Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną	13	0	0	0	0	0	0	0	0	3	
	F50 – F59 Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	12	0	0	0	0	1	0	0	0	0	
2021	FOO - FO9- Organiczne zaburzenia psychiczne	13	1	0	9	0	1	0	0	0	0	243
	F10 - F19 - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem środków psychoaktywnych	41	6	0	0	20	0	2	0	0	2	
	F20 – F29 Schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii i urojeniowe	58	3	1	5	0	6	0	4	0	4	
	F30 – F39 Zaburzenia nastroju – afektywne	33	0	0	0	0	0	0	3	0	2	
	F40 – F48 Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną	17	0	0	0	0	0	0	1	0	5	
	F50 – F59 Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	4	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
2022	FOO - FO9- Organiczne zaburzenia psychiczne	39	0	0	6	0	3	0	1	0	8	345

F10 - F19 - Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem środków psychoaktywnych	38	2	0	0	21	0	6	0	0	3
F20 – F29 Schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii i urojeniowe	64	1	1	4	0	6	0	1	0	9
F30 – F39 Zaburzenia nastroju – afektywne	31	0	0	0	0	2	0	1	0	13
F40 – F48 Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną	19	0	0	0	0	0	0	1	0	36
F50 – F59 Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	15	0	0	0	0	0	0	0	0	14

Źródło: pismo DKs.0362.5.2023 z Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej -Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Rybniku.

Poniższy wykres obrazuje dynamikę leczonych mieszkańców Jastrzębia Zdroju. Mniejsza liczba leczonych pacjentów w latach 2020 -2021 spowodowana jest utrudnieniami w dostępie do lekarza z powodu pandemii COVID 19.



6) Liczba osób-mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój zaliczonych do osób niepełnosprawnych z powodu przyczyny dotyczącej dysfunkcji psychicznych czy upośledzenia umysłowego przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku.

W oparciu o dane statystyczne będące w posiadaniu Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku, poniżej przedstawiono analizę zjawiska niepełnosprawności w Mieście Jastrzębie-Zdroju w latach 2017-2022, pod kątem przyczyn niepełnosprawności takich jak upośledzenie umysłowe (01-U), choroby psychiczne (02-P) oraz całościowe zaburzenia rozwojowe (12-C).

Jak wynika z danych Zespołu na 31 grudnia 2022 r. 3 524 mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój było prawnie uznanych za osoby z niepełnosprawnością. W liczbie tej 3 104 stanowiły osoby powyżej 16 roku życia legitymujące się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, a 420 to dzieci do 16 roku życia posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Niepełnosprawność i stopień niepełnosprawności ustalane były na czas określony lub na stałe. Po upływie ważności orzeczenia osoba pragnąc utrzymać status z niepełnosprawnością należy wystąpić do powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności z ponownym wnioskiem. Poniżej przedstawione zostały tabele z podziałem na lata uwzględniające liczbę osób niepełnosprawnych - mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój (osób powyżej 16 roku życia), zaliczonych do jednego z trzech stopni niepełnosprawności uwzględniając rok, symbol przyczyny niepełnosprawności, wiek, płeć, wykształcenie oraz zatrudnienie w latach 2017-2022. Dane opracowano na podstawie danych wygenerowanych z obowiązującego w zespołach orzekających Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności:

a) liczba osób niepełnosprawnych z podziałem na stopień niepełnosprawności

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności		
	Znaczny	Umiarkowany	Lekki
01-U	72	26	5
02-P	183	181	74
12-C	6	5	9

b) liczba osób niepełnosprawnych z podziałem na wiek

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Wiek (w latach)			
	16-25	26-40	41-60	60+
01-U	69	28	6	0
02-P	33	81	107	217
12-C	18	1	1	0

c) liczba osób niepełnosprawnych z podziałem na płeć i wykształcenie

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Płeć		Wykształcenie				
	kobie-ta	mężczy-zna	mniej niż podsta-wo-we	podstawa-we i gimnazjalne	zawodo-we	śred-nie	wyż-sze
01-U	37	66	46	48	9	0	0
02-P	268	170	29	148	125	112	24
12-C	2	18	7	11	0	1	1

d) liczba osób niepełnosprawnych według zatrudnienia

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Zatrudnienie	
	pracujący	niepracujący
01-U	4	99
02-P	55	383
12-C	1	19

Jak wynika z powyższych danych, najliczniejszą grupę w stanowią osoby zaliczone do jednego z trzech stopni niepełnosprawności z uwagi na choroby psychiczne – symbol przyczyny niepełnosprawności 02-P. Na dalszych miejscach sytuowały się upośledzenia umysłowe (01-U) oraz całościowe zaburzenia rozwojowe (12-C).

Dane dotyczące dzieci – mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój (osób poniżej 16 roku życia), zaliczonych do osób niepełnosprawnych uwzględniając symbol przyczyny niepełnosprawności, wiek, płeć, dane za lata 2017-2022 kształtowały się następująco:

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Wiek (w latach)			Płeć		Razem
	do 3 lat	4-7	8-16	kobieta	mężczyzna	
01-U	1	11	39	39	17	34
02-P	0	5	22	10	17	27
12-C	7	26	60	17	76	93

Analizując powyższe dane można uznać, że liczba wydanych orzeczeń dla dzieci pod kątem schorzeń, których dotyczy powyższa statystyka, w poszczególnych latach kształtuje się na podobnym poziomie. Orzeczenia z symbolami 01-U, 02-P czy też 12-C dominują, podobnie jak u osób dorosłych, u płci męskiej.

7) Liczba osób z problemami psychicznymi, korzystających z różnych form pomocy społecznej w latach 2017-2022 według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju.

Dobrym wskaźnikiem obrazującym rozprzestrzenienie zaburzeń psychicznych są statystyki prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju i udzielana im adekwatna pomoc, zobrazowana w poniższej tabeli.

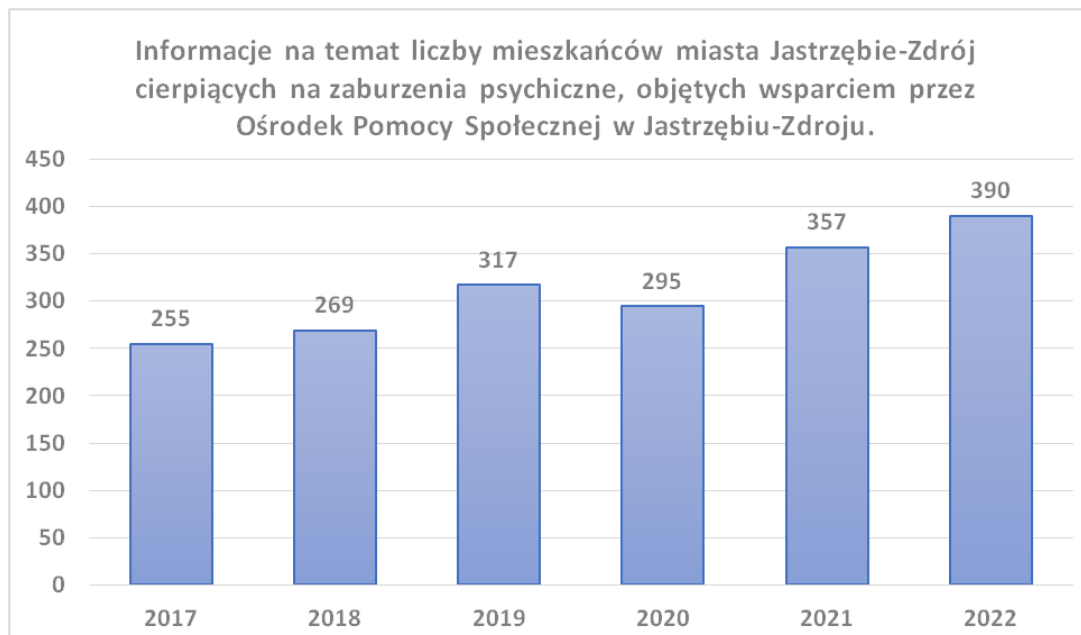
Schorzenia	Lata					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Depresja/Nerwica	48	55	53	59	58	63
Schizofrenia	37	42	53	47	64	70
Psychoza	19	19	27	23	24	29
Zespół zależności alkoholowej	59	53	66	52	77	68
Uzależnienie od środków psychoaktywnych	7	7	13	9	14	11
Zaburzenia lękowe	1	2	2	1	2	1
Otępienie starcze	1	1	5	13	13	11
Autyzm	0	0	2	1	0	0
Alzheimer	0	0	7	3	7	3
Upośledzenie umysłowe	1	2	4	8	7	5
Anoreksja	0	0	0	0	0	1
Choroba dwubiegunowa	0	0	3	1	1	1
Inne psychiczne zaburzenia	1	1	2	2	4	2
Niezakwalifikowane zaburzenia	81	87	80	76	86	125
RAZEM	255	269	317	295	357	390

Źródło: pismo PŚ.530.3.18.2023.PWW z Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju.

Z obserwacji pracowników socjalnych, wynika że w latach 2017 – 2022 wśród mieszkańców Jastrzębia-Zdroju, nastąpił wzrost zachorowań na: schizofrenię, depresję, psychozę, autyzm u dzieci. Niepokojącym problemem zdrowotnym jest coraz większe uzależnienie od alkoholu i środków

psychoaktywnych, a zwłaszcza dopalaczy. Z uwagą obserwujemy proces starzenia się społeczeństwa, coraz częściej występują choroby starcze. Na złą kondycję psychiczną seniorów wpływ może mieć samotność. Niestety choroby psychiczne coraz częściej występują i u dzieci i młodzieży. Co z kolei może być wynikiem izolacji z powodu COVID – 19.

Dynamikę występowania zaburzeń psychicznych wśród mieszkańców obrazuje poniższy wykres



Opracowanie własne

8) Sytuacje kryzysowe.

Osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej, będącej następstwem lub przyczyną problemów psychicznych mogą skorzystać z pomocy oferowanej przez punkt interwencji kryzysowej oraz zespół interdyscyplinarny, odbył w 2023 roku 783 posiedzeń w grupach roboczych i diagnostyczno-pomocowych.

Punkt Interwencji Kryzysowej znajduje się w budynku Ośrodka Pomocy Społecznej, ul. Opolska 9. W roku 2023 udzielono pomocy w następującym zakresie.

- 109 osób skorzystało z konsultacji psychologa,
- 386 osób skorzystało z konsultacji i pomocy pracownika socjalnego, w tym procedurą „niebieskich karty,
- 10 osób skorzystało z porad prawnych.
- 101 osób objęto pomocą pedagogiczną.

Łącznie w roku 2023 z pomocy oferowanej przez Punkt Interwencji Kryzysowej skorzystało 606 mieszkańców miasta

Zespół interdyscyplinarny.

Z informacji przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej wynika, że w roku 2023 278 rodzin objęto procedurą niebieskiej karty.

9) Samobójstwa.

Dane na temat liczby prób lub dokonanych samobójstw w sposób jednoznaczny pokazują kondycję psychiczną mieszkańców miasta.

Dane na temat liczby samobójstw gromadzone są przez Komendę Główną Policji.

Stan zdrowia psychicznego mieszkańców Miasta Jastrzębie-Zdrój obrazują również dane dotyczące liczby samobójstw i prób samobójczych, jakie miały miejsce w latach 2017-2022.

Poniższa tabela prezentuje statystyki prowadzone przez Komendę Główną Policji w Warszawie, dotyczącą liczby samobójstw.

Rok	Ogółem	Mężczyzn	Kobiet
2017	5276	4524	751
2018	5182	4471	711
2019	5255	4497	756

2020	5165	4386	778
2021	5201	4413	787
2022	5108	4261	847
2023	5233	4404	829

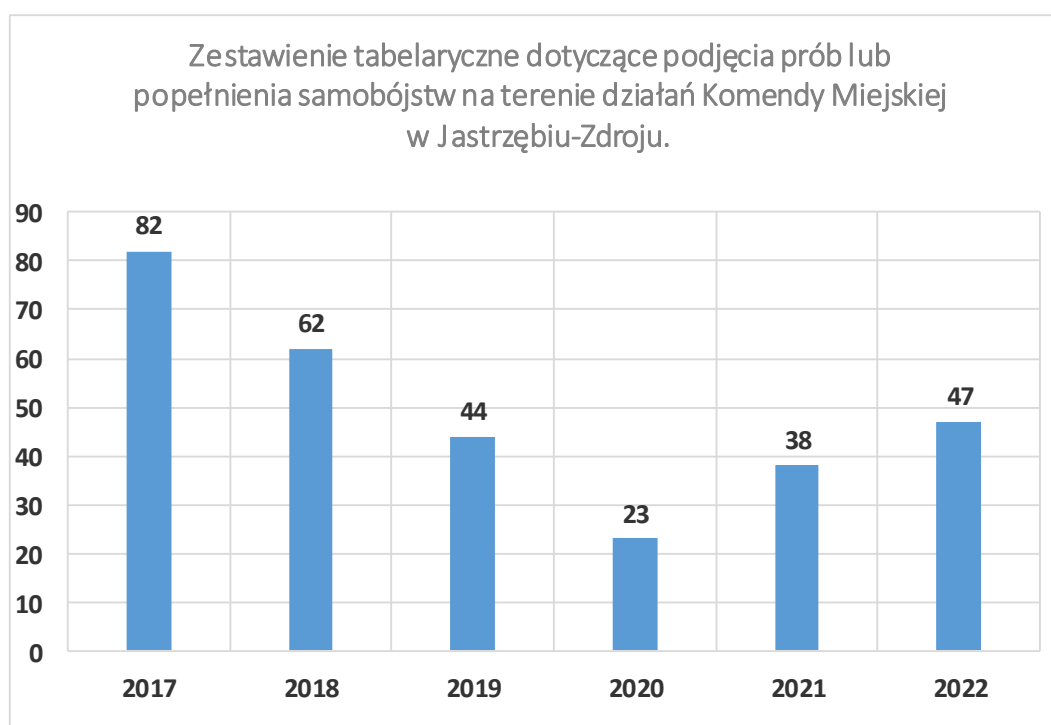
Źródło: <https://statystyka.policja.pl/download/20/270617/zamachysamobojczekzakonczoneZGONEMstancywilnywykszpracanauka2017-2023.xlsx>

Komenda Miejska Policji w Jastrzębiu-Zdroju potwierdziła niepokojącą tendencję i przekazała informacje statystyczne dotyczące liczby mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój, którzy w latach 2017-2022 podjęli próbę lub popełnili samobójstwo.

Powyższe statystyki prezentuje zamieszczona poniżej tabela.

ROK	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ILOŚĆ ZDARZEŃ	82	62	44	23	38	47

Źródło: pismo nr L.dz. Zw-051-290/539/2023/17 z 21.02.2023 r. z Komendy Miejskiej Policji w Jastrzębiu -Zdroju



Opracowanie własne

10) Telefon zaufania

Ogółem w roku 2023 odebrano 1396 rozmów telefonicznych, a wśród dzwoniących było:

- 415 kobiet,
- 563 mężczyzn,
- 128 młodzieży,
- 290 głuchych telefonów.

Zgodnie z ogólnopolską symboliką rejestracji rozmów w telefonie zaufania w roku 2023 odnotowano następujące problemy rozmówców:

- E – problemy egzystencjalne-535 osoby,
- I – problemy informacyjno-poznawcze-185 osób,
- R – problemy rodzinne-260 osób,
- S – problemy społeczne -361 osób,

U – uzależnienia-14 osób,

X- problemy erotyczne i seksualne – 155 osób,

Z – problemy zdrowotne -196 osób.

11) **Wnioski i analiza danych**

- a) Z zaprezentowanych danych wynika, że w mieście Jastrzębie-Zdrój występuje tendencja wzrostowa osób z szeroko pojętymi zaburzeniami w sferze zdrowia psychicznego, z czego największa liczba osób cierpi na schizofrenię, depresję, nerwicę, zespół zależności alkoholowej oraz otępienie. Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest również rosnąca liczba zamachów samobójczych.
- b) W kontakcie z osobami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami, Ośrodek Pomocy Społecznej dostrzega potrzebę zwiększenia dostępności do lekarza psychiatry w ramach NFZ, dotkliwie odczuwalny jest brak w mieście psychiatry dla dzieci i młodzieży, oddziału stacjonarnego i dziennego dla pacjentów z zaburzeniami psychicznymi.
- c) Prognoza potrzeb w zakresie działań na rzecz mieszkańców miasta Jastrzębie-Zdrój z zaburzeniami psychicznymi, sporządzona w oparciu o dane podmiotów leczniczych w zakresie liczby osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych oraz w oparciu o informacje przekazane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku i Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju oraz inne podmioty z terenu miasta wykazała, że mimo spadku ogólnej liczby mieszkańców miasta, rośnie zapotrzebowanie na instytucjonalne formy wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- d) Zaprezentowane w Programie zasoby psychiatrycznej opieki zdrowotnej w Mieście Jastrzębie-Zdrój, nie tworzą spójnego systemu opieki oraz nie zapewniają mieszkańcom całościowej opieki. Z uwagi na brak szpitala o profilu psychiatrycznym oraz brak poradni zdrowia psychicznego dla dzieci. Mieszkańcy miasta zmuszeni są do korzystania z przedmiotowych zasobów, zlokalizowanych na terenie innych miast czy powiatów.

Analiza danych dotyczących posiadanych zasobów pozwala na wskazanie mocnych i słabych stron oraz szanse i zagrożenia funkcjonującego systemu ochrony zdrowia.

12) **Analiza SWOT Zdrowia Psychicznego w Jastrzębiu-Zdroju**

SILY

- **Świadomość społeczna:** W Jastrzębiu-Zdroju istnieje rosnąca świadomość na temat zdrowia psychicznego. Społeczność coraz bardziej rozumie, że dbanie o swoje emocje i umysł jest równie ważne jak dbanie o ciało.
- **Dostęp do specjalistów:** Miasto ma dostęp do w ambulatoryjnym wykwalifikowanych specjalistów ds. zdrowia psychicznego, takich jak psychoterapeuci, psychiatrzy i psycholodzy.
- **Aktywność społeczności lokalnej:** Istnieją grupy wsparcia, organizacje non-profit i inicjatywy społeczne, które angażują się w edukację i walkę ze stygmatyzacją związaną z chorobami psychicznymi.

SŁABOŚCI:

- **Brak środków finansowych:** System opieki zdrowotnej w Jastrzębiu-Zdroju jest ograniczony brakiem wystarczających środków finansowych na rozwijanie programów profilaktyki i leczenia z zakresu zdrowia psychicznego
- **Stygmatyzacja:** Nadal istnieje silne społeczne piętno związane z chorobami psychicznymi. Osoby zmagające się z problemami emocjonalnymi często obawiają się odrzucenia lub stygmatyzacji.
- **Niedostateczna edukacja:** Wciąż istnieje potrzeba edukacji na temat zdrowia psychicznego wśród mieszkańców, aby zwiększyć świadomość i zrozumienie.

SZANSE:

- **Współpraca międzysektorowa:** Współpraca między resortem zdrowia, edukacją, samorządem i organizacjami pozarządowymi może przynieść korzyści w zakresie profilaktyki i wsparcia zdrowia psychicznego.

- **Rozwój działań profilaktycznych:** Inwestycje w programy profilaktyczne, takie jak warsztaty, kampanie edukacyjne i wsparcie społeczności, mogą pomóc w zapobieganiu problemom zdrowia psychicznego.
- **Zwiększenie dostępności usług:** Rozbudowa infrastruktury zdrowia psychicznego, takiej jak ośrodki zdrowia psychicznego i teleporady, może zwiększyć dostępność usług dla mieszkańców.

ZAGROŻENIA:

- **Pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie:** Pandemia i działania wojenne w bezpośrednim sąsiedztwie Polski mogą wpłynąć na zdrowie psychiczne mieszkańców poprzez izolację społeczną, stres i niepewność.
- **Brak świadomości:** Nadal istnieje brak wiedzy na temat objawów i leczenia chorób psychicznych, co może prowadzić do opóźnionego rozpoznania i leczenia.
- **Brak zasobów:** Ograniczone zasoby finansowe i kadrowe mogą stanowić wyzwanie w zapewnieniu kompleksowej opieki zdrowotnej psychicznej.

Ważne jest, aby władze lokalne, społeczność i instytucje zdrowotne współpracowały, aby zminimalizować słabości i wykorzystać szanse w obszarze zdrowia psychicznego mieszkańców Jastrzębia-Zdroju.

3. ZASOBY OPIEKI PSYCHIATRYCZNEJ I PSYCHOLOGICZNEJ DOSTĘPNE DLA MIESZKAŃCÓW MIASTA JASTRZĘBIE-ZDRÓJ.

3.1. LECZNICTWO STACJONARNE

1) Zasoby psychiatrycznej opieki stacjonarnej

Opiekę szpitalną mieszkańcom Jastrzębie-Zdrój zapewnia głównie Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej-Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych z siedzibą w Rybniku, ul. Gliwicka 3.

2) Stacjonarne zasoby leczenia odwykowego

Stacjonarnymi zakładami leczenia odwykowego są: oddziały odwykowe i detoksykacyjne, które wchodzi w skład szpitali psychiatrycznych lub ogólnych oraz ośrodki leczenia odwykowego. Leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu mieszkańcom miasta Jastrzębie-Zdrój zabezpieczają głównie:

- a) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej-Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych z siedzibą w Rybniku, ul. Gliwicka 3.
- b) Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Odwykowego i Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Gorzycach z siedzibą w Gorzycach, ul. Zamkowa 8.

3.2. OPIEKA AMBULATORYJNA

1. Psychiatryczna opieka ambulatoryjna

Psychiatryczna opieka ambulatoryjna prowadzona jest w poradniach zdrowia psychicznego, które zajmują się leczeniem różnego rodzaju zaburzeń zdrowia psychicznego oraz zaburzeń zachowania (schizofrenia, depresja, upośledzenie umysłowe, zaburzenie nerwicowe). Pomoc udzielana jest w formie psychoedukacji, terapii indywidualnej, grupowej, rodzinnej w poradni.

Na terenie Jastrzębia-Zdroju działają poradnie utworzone w następujących podmiotach leczniczych:

- 1) **Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki „NEURO-MED” Centrum Leczenia Nerwic Depresji i Uzależnień z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, ul. Dębowa 20.**

W strukturach poradni działa:

- a) poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych,
- b) poradnia leczenia uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu
- c) poradnia leczenia uzależnienia i współuzależnienia od środków psychoaktywnych
- d) pomoc psychologiczna dla dzieci i młodzieży

- 2) **Niepubliczny Zakład Opieki Psychiatryczno-Psychologicznej "VARIUSMED" s. c. Elżbieta Jędrzejowska, Anna Jędrzejowska-Barucha z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, ul. Wrocławska 12.** W strukturach poradni działa:
 - a) poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych
- 3) **Niepubliczny Wielospecjalistyczny Zakład Opieki Psychiatryczno-Psychologicznej „Salus” Sp. z o.o. Z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, ul. Wrocławska 12a.** W strukturach poradni działa:
 - a) poradnia leczenia uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu
 - b) terapia indywidualna i grupowa dla osób uzależnionych od alkoholu, środków psychoaktywnych,
 - c) Terapia grupowa dla osób współuzależnionych.
- 4) **Centrum Zdrowia Psychicznego z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, ul. Dębowa 20.**

3.3. Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- 1) **Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju.** Do zadań Ośrodka z zakresu administracji rządowej realizowanych jako zadania powiatu należy: prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Siedziba w Jastrzębie-Zdroju, ul. Opolska 9. Ośrodek świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze. Są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby o specjalistycznym przygotowaniu zawodowym. W siedzibie Ośrodka znajduje się Punkt Interwencji Kryzysowej oraz dział Zespół Interdyscyplinarny.
- 2) **Inspektor zajmujący się rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii w mieście (działający w strukturach Wydziału Polityki Społecznej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta).** Siedziba Jastrzębie-Zdrój, Al. J. Piłsudskiego 60.
- 3) **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna** – Jest placówką publiczną, oświatową, specjalistyczną prowadzącą działalność diagnostyczną, terapeutyczną, profilaktyczną i doradczą w środowiskach wychowujących dzieci i młodzież. Poradnia udziela pomocy dzieciom, uczniom, ich rodzicom i prawnym opiekunom, nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek oświatowych na terenie Miasta Jastrzębie-Zdrój. Siedziba Jastrzębie-Zdrój, ul. Wrocławska 12.
- 4) **Dom Pomocy Społecznej** – jest jednostką stałego lub okresowego pobytu, zapewniającą pensjonariuszom całodobową opiekę oraz możliwość zabezpieczenia niezbędnych potrzeb bytowych, zdrowotnych i edukacyjnych, społecznych i religijnych. Zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia psychicznego osoba, która wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego nie jest zdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie ma możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, lecz nie wymaga leczenia szpitalnego, może zostać przyjęta do domu pomocy społecznej. Siedziba Jastrzębie-Zdrój, ul. Kaszubska 7.
- 5) **Mieszkania wspomagane i treningowe** są formą pomocy społecznej, która ma na celu przygotowanie osoby, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. Mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzone są jako zadanie własne gminy. Podmiotem prowadzącym jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Głównym celem mieszkań chronionych jest zapewnienie osobom chorym psychicznie – po hospitalizacji, warunków do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju prowadzi 5 mieszkań chronionych na terenie naszego miasta.
- 6) **Punkt Interwencji Kryzysowej.** Interwencja kryzysowa jest to zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej

niewydolności psychospołecznej. **Punkt Interwencji Kryzysowej znajduje się w budynku Ośrodka Pomocy Społecznej, ul. Opolska 9 w Jastrzębiu-Zdroju.**

- 7) **Warsztaty Terapii Zajęciowej** prowadzony przez **Stowarzyszenie Komitet Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski** – ich zasadniczym zadaniem jest: rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, w tym zaradności osobistej, przygotowanie do życia w środowisku społecznym oraz rozwój umiejętności umożliwiających późniejsze podjęcie pracy zawodowej. **Siedziba: Jastrzębie-Zdrój, ul. Wielkopolska 1a.**
- 8) **Zakład Aktywizacji Zawodowej** prowadzony **Stowarzyszenie Komitet Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski**. Misją ZAZ jest przygotowanie osób niepełnosprawnych, zaliczanych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, do pracy oraz do życia w otwartym środowisku, a także aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, jeśli dodatkowo stwierdzono u tych osób autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. **Zakład Aktywizacji Zawodowej ma siedzibę w Jastrzębiu-Zdroju, przy ul. Dworcowej 17c.**
- 9) **Środowiskowy Dom Samopomocy** w Jastrzębiu-Zdroju jest ośrodkiem wsparcia dziennego pobytu typu A (dla osób przewlekłe i psychicznie chorych) i B (dla osób z niepełnosprawnością intelektualną). Ośrodek dysponuje 60 miejscami okresowego dziennego pobytu. Celem ośrodka jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym intelektualnie oraz po kryzysie psychicznym miejsca, które da im poczucie bezpieczeństwa, zrozumienia, akceptacji, jak również braku izolacji w środowisku domowym oraz społecznym. W ośrodku realizowane są zajęcia mające na celu; utrzymanie dobrej formy psychicznej i intelektualnej oraz sprawności funkcjonalnej uczestników; wspieranie poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa; rozwój i utrzymanie dobrej sprawności motorycznej, rozwój umiejętności nawiązywania i utrzymywania kontaktów, porozumiewania się, oraz samodzielności w myśleniu, działaniu i wypowiadaniu się; poprawę sprawności funkcjonowania w miejscu zamieszkania; wspieranie w różnych sytuacjach życiowych. Zajęcia prowadzone są w pracowniach:
 - muzykoterapii,
 - ceramicznej,
 - ogrodniczo – stolarskiej,
 - kulinarnej,
 - gospodarstwa domowego,
 - komputerowej
 - doświadczenia świata,
 - arteterapii.
 Ośrodek jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 6.30 – 15.30
 Dane kontaktowe: **ul. Szkolna 1, Jastrzębie-Zdrój, tel. 504 963 378, e-mail: sdsjastrzebie@gmail.com** Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Jastrzębiu-Zdroju jest dotowane ze środków Wojewody Śląskiego na zlecenie Miasta Jastrzębie-Zdrój.
- 10) **Telefon Zaufania „KONTAKT”**, czynny jest 7 dni w tygodniu w godzinach od 18.00 do 22.00. **Numer telefonu: 32 47 17 878.**
- 11) **Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie miasta, w szczególności:** Zespół Szkół Specjalnych nr 10, Zespół Szkół Specjalnych nr 9, Szkoła Podstawowa nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi, Przedszkole nr 14 z Oddziałami Integracyjnymi i Oddziałem Specjalnym, Przedszkole Specjalne przy Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym dla dzieci, Przedszkole Niepubliczne „Dzwoneczek”.
- 12) **Organizacje pozarządowe działające na rzecz jastrzębian, w szczególności:** Komitet Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski, Stowarzyszenie Ludzi Niepełnosprawnych, Towarzystwo „Sprawni Inaczej”, Stowarzyszenie Jastrzębskich Amazonek „Amazonki”, Stowarzyszenie Dializowanych „Nephros”, Polski Związek Niewidomych, Koło w Jastrzębiu-Zdroju, Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Ich Rodziców „Tęcza” Śląskie Stowarzyszenie Osób Dotkniętych Chorobą Parkinsona Koło Terenowe w Jastrzębiu Zdroju, Jastrzębskie Stowarzyszenie Diabetyków, Fundacja Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej,
- 13) **Powiatowy Urząd Pracy w Jastrzębiu-Zdroju, ul. Pszczyńska 134.** Podejmuje działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi. Osoby z zaburzeniami psychicznymi mają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu społecznym, a w szczegól-

ności na rynku pracy. Stanowią one grupę osób szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Praca może pomóc w redukcji apatii, społecznego wycofania i stanowi jedno z podstawowych kryteriów adaptacji chorych psychicznie do życia w społeczeństwie. Działania mające na celu aktywizację zawodową (m.in. osób posiadających dysfunkcje zdrowotne, w tym w zakresie zdrowia psychicznego).

4. PRIORYTETY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA MIASTA JASTRZĘBIE-ZDRÓJ DO ROKU 2030 ORAZ REALIZATORZY POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ.

Uwzględniając założenia Programu, a także zasoby psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz zasoby w zakresie opieki i wsparcia społecznego na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi na obszarze objętym niniejszym Programem, jak również mając na celu ochronę zdrowia psychicznego oraz poprawę sytuacji osób cierpiących z powodu zaburzeń psychicznych Zespół Koordynujący ustalił listę priorytetów w zakresie zdrowia psychicznego dla Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2030 oraz realizatorów poszczególnych działań. Przy ustalaniu priorytetów zostały również wzięte pod uwagę zdiagnozowane problemy i potrzeby w zakresie zdrowia psychicznego a także zadania samorządów powiatowych- miast na prawach powiat, określone w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030.

Priorytet główny: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb, poprzez upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej.

Zadania:

- 1) *opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju Centrum Zdrowia Psychicznego oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie lub gminie;*

Realizatorami wymienionych działań będą m.in.: podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe i inne instytucje we współpracy z Miastem Jastrzębie-Zdrój.

- 2) *utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego zgodnie z zasadami organizacyjnymi Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030,*

Realizatorami wymienionych działań będą m.in.: podmioty lecznicze i inne instytucje we współpracy z Miastem Jastrzębie-Zdrój.

- 3) *upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego poprzez:*

- a) aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej;
- b) wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- c) zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie.

Realizatorami powyższych działań będą w szczególności: Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe we współpracy z Miastem Jastrzębie-Zdrój.

- 4) *aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez:*

- a) zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- b) prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- c) zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy.

Realizatorami powyższych działań będą w szczególności: Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe we współpracy z Miastem Jastrzębie-Zdrój.

- 5) *skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy, poprzez:*

- a) powołanie zespołu koordynującego realizację Programu,
- b) opracowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń;
- c) realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego;
- d) przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w postaci papierowej lub elektronicznej).

Realizatorami wymienionych wyżej zadań będą m.in.: instytucje i organizacje odpowiedzialne za funkcjonowanie ochrony zdrowia. Za opracowanie i coroczne wydanie poradnika informacyjnego i akcji informacyjnej o dostępnych formach pomocy odpowiedzialne będzie Miasto Jastrzębie-Zdrój.

6) udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom, poprzez

- a) zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin, nauczycieli;
- b) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty.

Realizatorami wymienionych wyżej zadań będą m.in.: placówki oświatowe, podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe i inne instytucje we współpracy z Miastem Jastrzębie-Zdrój.

Realizacja działań określonych w ww. priorytetach zdrowia psychicznego dla Miasta Jastrzębie-Zdrój na lata 2023-2030 uzależniona jest od szerokiej współpracy na poziomie lokalnym wielu podmiotów, instytucji, organizacji pozarządowych oraz profesjonalistów reprezentujących służbę zdrowia, pomoc społeczną, edukację, itp.

5. PLAN ZAPEWNIENIA MIESZKAŃCOM MIASTA JASTRZĘBIE-ZDRÓJ KOORDYNOWANYCH, MEDYCZNYCH I SPOŁECZNYCH ŚWIADCZEŃ CENTRÓW ZDROWIA PSYCHICZNEGO

NPOZP nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek wdrożenia środowiskowego modelu ochrony zdrowia tj. zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej, blisko miejsca ich zamieszkania opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Jednym z elementów takiego modelu ochrony zdrowia psychicznego są centra zdrowia psychicznego. Centra zdrowia psychicznego realizują środowiskową opiekę psychiatryczną, której celem jest:

- 1) poprawa jakości leczenia psychiatrycznego – jego dostępności, ciągłości, kompleksowości, dostosowania do potrzeb, możliwej do osiągnięcia skuteczności i godziwości warunków świadczenia pomocy,
- 2) pomoc chorym w odzyskiwaniu zdrowia, pozycji społecznej, oczekiwanej jakości życia,
- 3) tworzenie warunków do społecznej integracji osób z zaburzeniami psychicznymi oraz przeciwdziałanie stygmatyzacji i wykluczeniu,
- 4) ograniczenie rozmiarów i negatywnych skutków hospitalizacji,
- 5) uruchomienie inicjatyw i zasobów lokalnej społeczności na rzecz ochrony zdrowia psychicznego.

Centra zdrowia psychicznego tworzy się w celu zapewnienia opieki, docelowo na obszarze zamieszkałym przez nie więcej niż 200 tys. mieszkańców. Gęstość sieci (rozmieszczenie) centrów zdrowia psychicznego oraz zasięg ich terytorialnej odpowiedzialności ma określać plan ich umiejscowienia. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 czerwca 2023 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie programu pilotażowego w centrach zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2023 r. poz.1288) w załączniku pod poz. 99 wpisano Niepubliczny

Specjalistyczny Zakład Opieki „NEURO-MED” Centrum Leczenia Nerwicy Depresji i Uzależnień z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju, ul. Dębowa 20 jako realizatora pilotażowego centrum zdrowia psychicznego na obszarze miasta Jastrzębie-Zdrój. Podmiot leczniczy ma rozpocząć działalność we wspomaganym zakresie w roku 2024.

6. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja zadań określonych w Programie będzie finansowana z:

- 1) budżetu Miasta Jastrzębie-Zdrój,
- 2) środków Powiatowego Urzędu Pracy,
- 3) środków Narodowego Funduszu Zdrowia,
- 4) środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 5) środków własnych poszczególnych realizatorów zadań,

7. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Miasto Jastrzębie-Zdrój jako podmiot współrealizujący NPZ oraz NPOZP zobowiązane zostało do przedkładania niżej wymienionym podmiotom sprawozdań z realizacji zadań wynikających z Programu z częstotliwością co 2 lata. .

- 1) Do 31 marca każdego roku do właściwego wojewody przekazać należy informacji o zrealizowanych lub podjętych w roku ubiegłym zadaniach z zakresu zdrowia publicznego (art. 12 ust. 2 ustawy z 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym). Wzór sprawozdania z podziałem na cele operacyjne NPZ określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie rocznej informacji o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu zdrowia publicznego (Dz.U. z 2016 r. poz. 2216). Jednym z celów operacyjnych NPZ jest: Profilaktyka problemów zdrowia psychicznego i poprawa dobrostanu psychicznego społeczeństwa.
- 2) W celu opracowania przez ministra właściwego do spraw zdrowia informacji, o której mowa w art. 2 ust. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, podmioty realizujące Program przekazują temu ministrowi co 2 lata informację o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego za 2 ostatnie lata, w terminie do dnia 15 maja roku następującego po ostatnim roku objętym informacją. Informacja zawiera odniesienie do stanu wyjściowego oraz wskaźników przedstawionych w Programie.

8. PODSUMOWANIE

Zdrowie psychiczne jest nieodłącznym składnikiem zdrowia. Proponowany Program Ochrony Zdrowia Psychicznego do 2030 roku to szansa na rozwój nowoczesnych form wsparcia psychicznego i możliwość zwrócenia uwagi na problemy osób chorych psychicznie żyjących w naszym mieście. Ze względu na zwiększenie poziomu społecznych zagrożeń dla zdrowia psychicznego wynikających m.in. z pandemii COVID-19, działania wojenne w Ukrainie, zmiany trybu życia, rozluźnienia więzi społecznych, doświadczanie wydarzeń powodujących traumę, w celu zapewnienia wzrostu znaczenia zdrowia psychicznego jest niezbędna kontynuacja strategii na rzecz rozwoju systemu ochrony zdrowia psychicznego. Konieczność podjęcia kolejnej edycji Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Jastrzębie-Zdrój, wynika m.in. z faktu końca okresu na jaki został uchwalony dotychczas obowiązujący Program Ochrony Zdrowia Psychicznego. Ponadto, zgodnie z danymi Światowej Organizacji Zdrowia blisko miliard ludzi na świecie doświadcza zaburzeń psychicznych, a średnio co 40 sekund jedna osoba na świecie traci życie w wyniku zamachu samobójczego, oraz wskazaniem ekspertów dotyczącym wyzwania dla zdrowia publicznego, jakim jest ochrona zdrowia psychicznego potrzebna jest kontynuacja działań w tym zakresie.